

DOMNĪCAS PROVIDUS 2022. GADA PĀRSKATS

PROVIDUS
DOMNĪCA

Saskaņā ar statūtiem un stratēģisko plānu, PROVIDUS mērķis ir dot ieguldījumu Latvijas politikas attīstībā labas pārvaldības, pilsoniskās līdzdalības, pretkorupcijas un migrācijas jomās, kā arī kļūt par ekspertīzes avotu starptautiskā līmenī.

PROVIDUS misija ir veicināt zināšanās balstītu rīcībpolitiku, sākot no lēmumu sagatavošanas līdz ieviešanas uzraudzībai. PROVIDUS galvenie darba virzieni šobrīd ir valsts pārvaldības uzlabošana (tai skaitā plašākas iespējas sabiedrībai iesaistīties lēmumu pieņemšanā), sabiedrības noturības pret populismu veidošana, kā arī pilsoniskā dialoga nodrošināšana vairākās rīcībpolitikas jomās – piemēram, tiesu darba efektivitātes, būvniecības drošības, pretkorupcijas, migrācijas politikas, sociālās uzņēmējdarbības jomās.

2022. gadā Providus darbība notika saskaņā ar 5 stratēģiskajiem mērķiem, ko apstiprinājusi organizācijas Padome.

Šajā pārskatā ir apkoptas veiktās aktivitātes ikkatrā no pieciem stratēģiskajiem mērķiem.

PIRMAIS STRATĒGISKAIS MĒRĶIS: PANĀKT, LAI LATVIJA KĻŪTU PAR VIENU NO OECD UN ES VISLABĀK PĀRVALDĪTAJĀM VALSTĪM.

Lai virzītos uz šī mērķa sasniegšanu, 2022.gadā Providus veica šādas aktivitātes:

- Izveidoja sadarbību ar Latvijas Vēstneša portālu, kopīgi organizējot vairākus rakstus/intervijas par aktuāliem publiskās pārvaldes jautājumiem, īpaši fokusējoties uz valdības centra stiprināšanu, valsts pārvaldes attīstību un krīzes vadību.
- Iesaistījās gan publiskajās diskusijās, gan valsts pārvaldes iekšējā saskaņošanas procesā par Valsts kancelejas un Pārresoru koordinācijas centra apvienošanu, kā arī par valsts pārvaldes modernizāciju.
- Uzsāka ceļu tam, lai kļūtu par labas pārvaldības ekspertīzes centru pašvaldībām. Eiropas Padome mums uzticēja veikt ELOGE projektu, kur pēc īpašas Eiropas Padomes metodoloģijas vairākas Latvijas pašvaldības Providus pārraudzībā veica savu pārvaldības procedūru novērtēšanu. Šī izvērtējuma rezultāti tiks publiskoti 2023.gadā.
- Līdzdarbojās Saeimas komisijā Pašvaldību likuma izstrādes procesā par sabiedrības iesaistes mehānismiem likumā.
- Izglītoja pašvaldības par jaunajā Pašvaldību likumā iekļautajām iedzīvotāju iesaistes iespējām – piemēram, veicot izpēti par to, kā iedzīvotāju padomes līdz šim ir darbojušās Rēzeknes novadā un izveidojot ieteikumus visām pašvaldībām par šādu padomju veidošanu.
- Turpināja popularizēt līdzdalības budžetēšanu – instrumentu, kas ļauj iedzīvotājiem pašiem piedāvāt nelielus savas pašvaldības labiekārtojumus, kopējā balsojumā izvēlēties labākos un tad pašvaldībai attiecīgos labiekārtojumus ieviest dzīvē.
- Sagatavoja pārskatu par labajiem un sliktajiem sabiedrības iesaistes piemēriem un izstrādāja izglītojošus plakātus ar padomiem par labām un sliktām metodēm, kā iesaistīt sabiedrību lēmumu pieņemšanā.
- Palīdzēja Valsts kontrolei uzstādīt vērtēšanas kritērijus tās revīzijai par sabiedrības iesaistes jautājumiem (publicēta 2023.gadā), Valsts kancelejai iegūt lietotāju atsauksmes par jaunizveidoto Tiesību aktu portālu, identificējot šim portālam akūti nepieciešamos uzlabojumus.
- Izveidoja veiksmīgu sadarbību ar Iekšējās drošības biroju, palīdzot šai iestādei noskaidrot: (1) ko par tās darbu domā iekšlietu sistēmas darbinieki (veicot lielu šajā sektorā nodarbināto aptauju), (2) vai parasts Latvijas iedzīvotājs zinātu, ko darīt un kur meklēt informāciju tad, ja redz, ka kādu noziegumu pastrādā policists, (3) īpašās fokusgrupās iepazīstinot iestādi ar tādām NVO, kurām varētu būt saskarsme ar iekšlietu sistēmas darbinieku veiktiem noziegumiem.

OTRAIS STRATĒGISKAIS MĒRĶIS: PANĀKT, LAI LATVIJAS UN ES LĪMENĪ IR SPĒCĪGAS POLITISKĀS PARTIJAS

Lai virzītos uz šī mērķa sasniegšanu, 2022.gadā Providus veica šādas aktivitātes:

- Portālam LSM.LV veidoja nu jau tradicionālo Partiju šķirotavu – testu, kas ļauj vēlētājiem savus skatījumus salīdzināt ar dažādu partiju pozīcijām.
- Sadarbībā ar Frīdriha Eberta fondu 2022.gadā Providus bija iespēja pasūtīt divas aptaujas no pētījumu firmas SKDS – pirms vēlēšanām, augustā, un pēc vēlēšanām, oktobrī. Uz šo aptauju pamata tapa decembrī publicēts pētījums par vēlētāju izvēles iemesliem, galvenajiem noteicošajiem faktoriem, kā arī sabiedrības, tās dažādo grupu noskaņojumiem neilgi pirms vēlēšanām.
- Sagatavoja Saeimas deputātiem bukletu, kurā bija apkopoti svarīgi indikatori dažādās tēmās (piemēram, veselība, uzticēšanās, tiesiskums), pēc kuriem Latviju var salīdzināt ar citām pasaules valstīm, lai tie kļūtu viņiem par atskaites punktu pirms nākamajām vēlēšanām arī sava un valdības darba vērtēšanai.
- Sarīkoja partiju pārstāvju publisku diskusiju (Līdzdalības nedēļas ietvaros) par to, kā vislabāk iesaistīt iedzīvotājus lēmumu pieņemšanā, sabiedrības iesaisti padarīt par daļu no politiskās kultūras – diskusijas mērķis bija izglītēt partiju pārstāvjus par dažādajām iespējām, kā arī salīdzināt to pozīcijas.
- Kopā ar KNAB un Tieslietu ministriju Providus noformulēja Latvijas nacionālo pozīciju par Eiropas līmeņa politisko reklāmu caurskatāmības regulējumu, iesakot Eiropai veidot vienotu politisko reklāmu regulējumu internetā, saglabājot Latvijai raksturīgo partiju tēriņu "griestu" sistēmu un atsevišķos gadījumos iespēju vispār aizliegt politiskās reklāmas.

TREŠAIS STRATĒĢISKAIS MĒRĶIS: PANĀKT, LAI LATVIJA KLŪTU PAR IETEKMĪGĀKU EIROPAS SAVIENĪBAS POLITIKAS VEIDOTĀJU

Lai virzītos uz šī mērķa sasniegšanu, 2022.gadā Providus veica šādas aktivitātes:

- Noorganizēja intelektuālu sarunu par to, kas veido mūsdienu eiropeiskumu un kādas ir tā robežas (pasākums notika sadarbībā ar Francijas Roberta Šūmaņa fondu). Runātāju sastāvs: bijušais prezidents Valdis Zatlers, bijusī Satversmes tiesas priekšsēdētāja Sanita Osipova, filozofs Igors Gubenko un divi Roberta Šūmaņa fonda vadītāji.
- Gan klātienē pasākumos (piemēram, Saeimas Eiropas lietu komisijas sēdēs, apspriedēs ar Ārlietu ministriju), gan publiskajā telpā iestājās par to, ka Latvijas interesēs būtu: (1) piekrist idejai par Eiropas nākotnei domāta konventa sasaukšanu – ar mērķi izstrādāt idejas ES reformēšanai pirms nākamās ES paplašināšanās kārtas, (2) nodrošināt lielāku pārskatāmību pār ES Padomes darbu. Diemžēl idejai par Eiropas konventu neizdevās panākt pietiekamu politisko atbalstu.

CETURTAIS STRATĒGISKAIS MĒRĶIS: PANĀKT, LAI VISMĀZ DAŽĀS SEKTORĀLAJĀS JOMĀS LATVIJAS UN ES POLITIKA TIEK VEIDOTA UN ĪSTENOTA ATBILSTOŠI PASAULES LABĀKAJIEM STANDARTIEM

Lai virzītos uz šī mērķa sasniegšanu, 2022.gadā Providus veica šādas aktivitātes:

- Sagatavoja īpašu pārskatu par galvenajiem KNAB darbības rādītājiem. Šis pārskats kļuva par darba materiālu Saeimas Aizsardzības un iekšlietu komisijas deputātiem, apspriežot KNAB priekšnieka Jēkaba Straumes darbu.
- Turpināja darbu pie Interesešu pārstāvības (lobēšanas) likuma izstrādes.
- Turpināja apkopot tiesu apmeklētāju aizpildītas aptaujas anketas par tiesu darba novērtējumu, prezentējot aptaujas datus tiesām un tiesnešiem.
- Publicēja rokasgrāmatu vietējiem aktivistiem, kur soli pa solim aprakstīts, kā cilvēks, kurš neko nezina par būvniecību, var saorientēties būvniecības procesā un datubāzēs.
- Dalījās ar savām zināšanām, prāta vētru vadīšanas prasmēm, kā arī rīcībpolitikas priekšlikumu izstrādi tam, lai palīdzētu noformulēt un aiznest līdz lēmumu pieņēmējiem tos rīcībpolitikas priekšlikumus, kas bija vajadzīgi Ukrainas civiliedzīvotāju uzņemšanai un integrācijai. Šim nolūkam Providus eksperti vadīja "Gribu palīdzēt bēgļiem" un citu Ukrainas civiliedzīvotājiem palīdzošo organizāciju prāta vētras, kā arī palīdzēja formulēt un vēlāk koriģēt valsts atbalstam nepieciešamo pasākumu sarakstu (Ukrainas bēgļu uzņemšanas un integrēšanas plānu). Tāpat vēl 2022.gada martā Providus sadarbībā ar "Gribu palīdzēt bēgļiem" Twitter Spaces un Facebook saorganizēja trīs diskusijas par akūtākajiem jautājumiem tam, kā labāk uzņemt Ukrainas civiliedzīvotājus (praktiski ieteikumi sociālās palīdzības un veselības aprūpes jomās; pieredzes apmaiņa pašvaldībām ārpus Rīgas).
- Sagatavoja izvērstu ziņojumu (publicēts 2023.gadā) par Latvijas sabiedrības jaunpienācēju līdzdalības iespējām Rīgas valstspilsētas pašvaldībā.
- Publicēja Latvijas integrācijas sistēmas izvērtējumu, organizēja pieredzes apmaiņas vizītes Latvijas pašvaldību un NVO pārstāvjiem, publicēja informāciju par Latvijas aktualitātēm (migrantu integrācijas jomā) Eiropas Komisijas lapai European Website on Integration.
- Publicēja ziņojumu par Lietuvas un Latvijas valdību reakciju uz migrantu pieplūdumu uz Baltkrievijas robežas

PIEKTAIS STRATĒGISKAIS MĒRĶIS: PANĀKT, LAI LATVIJA IR PAŠAPZINĪGA VALSTS, KURAS SABIEDRĪBĀ IR ATVĒRTA PĀRMAINĀM UN NOTURĪGA PRET POPULISMU

Lai virzītos uz šī mērķa sasniegšanu, 2022.gadā Providus veica šādas aktivitātes:

- Publicēja ziņojums par vēlēšanu izvēles iemesliem un emocionālo fonu pirms 1.oktobra Saeimas vēlēšanām.
- Turpināja popularizēt deliberatīvās metodes, kas dažādās apspriedēs par sabiedriski nozīmīgiem jautājumiem uzliktu par pienākumu atlasīt tādu dalībnieku sastāvu, kurš ir reprezentatīvs attiecīgajai sabiedrībai – savādāk diemžēl Latvijā šādās apspriedēs reti piedalās cilvēki, kuru ģimenes valoda ir krievu vai kuriem būtu zemi ienākumi.
- Publiskoja visām organizācijām un valsts iestādēm pieejamu materiālu tam, kā noorganizēt deliberatīvus pasākumus, kā arī saorganizēja īpašu šai tēmai veltītu semināru. Pateicoties Providus pūliņiem, deliberatīvo pasākumu metode tika iekļauta Latvijas Atvērtās pārvaldības plānā (Valsts kanceleja izstrādās metodoloģiskus ieteikumus šādu pasākumu organizēšanai), kā arī Kultūras ministrija šo metodi izvēlējās dažu integrācijas pasākumu rīkošanai 2023.-2025.gadā.
- Kultūras ministrijas vajadzībām noorganizēja deliberatīvu pasākumu par to, kā Latgales iedzīvotājus motivēt vairāk izmantot Latvijā veidotu žurnālistikas saturu. Dalībnieku izstrādātās rekomendācijas tika prezentētas Kultūras ministrijas vadībai, kā arī Sabiedrisko mediju padomei.
- Uzsāka izpēti par Latvijas krieviski runājošo iedzīvotāju pilsoniskās apātijas cēloņiem. Šim mērķim noorganizējām trīs fokusgrupas ar Bolderājas un Pļavnieku iedzīvotājiem – to secinājumi tika īpašā pasākumā pārrunāti ar Rīgas apkaimju koordinatoriem.
- Turpināja darbu ar Latvijas pilsoniskās sabiedrības stiprināšanu, pārstāvot NVO sektoru MK-NVO Memoranda padomes darbā.
- Turpināja lobēt sociāli atbildīgā publiskā iepirkumu pieeju – kad iestādes saviem publiskajiem iepirkumiem pievieno papildus punktus par sociāli derīgu papilduzdevumu izpildi (piemēram, Ukrainas bēgļu nodarbināšana).
- Noorganizēja publisku diskusiju ar divu Ukrainas organizāciju pārstāvjiem par to, kādā veidā kara apstākļos ir noderējušas iepriekšējās iestrādes, veidojot pašorganizējošās kopienas un iedzīvotāju iesaistes paradumus pašvaldību līmenī.
- Izveidoja pārskatu, par to, kāda bija valdības Covid-19 laika lēmumu ietekme uz sievietēm un dzimumu vienlīdzību (daļa no plašāka pētījuma, ko veica vairāk nekā 15 valstu organizācijas).